

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд

СЛИВАНИЯ И ПОГЛЪЩАНИЯ ВЪВ ФИРМЕНАТА ПРАКТИКА – АВСТРИЙСКИЯТ ОПИТ

На Лора Стоянова Пейчева

За придобиване на образователната и научна степен „доктор“
Професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма
„Световно стопанство и международни икономически отношения“

Научен ръководител: доц. д-р Виржиния Иванова

Рецензент: професор д-р Емил Панушев

Основание за представяне на рецензията: заповед 933/07.12.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е посветен на съвременни аспекти на сливанията и поглъщанията в международния бизнес. Докторантката се е концентрирала върху опита и практиката на австрийски фирми, като е демонстрирано приложението на правната рамка на Европейския съюз. Трудът е с обем 292 страници (182 стр. основен текст) и включва 64 диаграми и 79 основни таблици, като към някои от тях има и допълнителни под таблици (общо 175 таблици), списък с използвани съкращения. Приложенията в дисертационния труд са 7 на брой, в които са представени анкетната карта на проведеното, авторово емпирично проучване и отделни таблици, отнасящи се към статистическия анализ на емпиричното изследване.

Разработката е организирана в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Докторантката е осъществила емпирично изследване на основата на разработена от нея анкетна карта, а събраните данни са обработени със софтуер за статистически анализ. Като цяло структурата на дисертацията е балансирана и отговаря на замисъла на докторантката.

В уводната част са дефинирани ясно актуалността на изследвания проблем, целите и задачите на дисертационния труд свързани със спецификата и съвременните подходи при осъществяването на сливания и поглъщания. Представени са хипотезите на изследването и и приетите от докторантката ограничения.

В дисертационния труд е приложен теоретичен подход при изследване същността, характеристиките и историческото развитие на сливанията и поглъщанията в бизнеса, мотиви и ефекти от такива сделки. Проучени са резултатите от трудовете на водещи австрийски, български и други изследователи в областта на международните бизнес операции, глобализацията, икономическата интеграция и др.

В научно-приложен план са изследвани етапите, регулациите, технологията и защитните мерки при осъществяване на сделките по сливания и поглъщания. Осъществено е авторово анкетно проучване, проведено с анкетна карта на докторантката в Австрия. Дефинирани са мотивите и ефектите от сливанията и поглъщанията, влиянието на COVID 19 пандемията върху процесите, в кои браншове са анкетираните фирми, удовлетвореността от сделките и финансовите резултати. Чрез използване на статически методи и анализи за обработка на резултатите от анкетното проучване, са предложени авторови обобщения, изводи, препоръки за сделките за сливания и поглъщания. В заключението са обобщени основните изводи от отделните глави и резултатите от дисертационния труд.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Актуалността на изследването е обусловена разширяването на прилагането на сливания и поглъщания в съвременния международен бизнес. Взаимодействието и реструктурирането на стопанските структури са важна част от международните икономически отношения и предоставят нови възможности за развитието на компаниите. В условията на световната пандемия с COVID-19 практиката на сливания и поглъщания в Австрия дава възможност да се изведат тенденции и успешни примери за бизнес операции на международния пазар.

Съвременните интеграционни процеси са предпоставка за взаимодействие между компаниите с цел диверсификация на рисковете при бизнес операциите и разширяване на предлагането на продуктите. Това обуславя разширяване на трансграничните сливания и поглъщания както в отделни отрасли и функционални сегменти, така и чрез създаването на фирмени организации, които влияят на икономиката и конкуренцията на вътрешния и международния пазар. Положителните финансови резултати и подобряването на конкурентните позиции са важни мотиви за осъществяването на сливанията и поглъщанията.

НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

Представеният дисертационен труд е посветен на научно приложни аспекти на осъществяването на сделките по сливания и поглъщания с цел подобряване функционирането на компаниите и разширяване на пазарното им присъствие. Съществуващите теоретични изследвания и практиката на австрийските компании дефинират възможностите и рамките на осъществяването на тези операции в Европейския съюз. Оценката на тези процеси е допълнен със статистически анализ на резултати от проведена анкета и са формулиране виждания за постигнатото при осъществяването на

сливания и поглъщания на компании в Австрия. На база резултатите от изследването са формулирани изводи и оценки за поведението на компаниите на международните пазари. Техният приносен характер може да се систематизира в следните направления:

- Систематизирани са концепции на развитието на процесите на сливания и поглъщания в исторически и методологичен план. Анализирани са мотивите и ефектите от такива сделки за съвременното функциониране на международния бизнес. Тези постижения могат да се определят като *„допълване на съществуващо знание“*.
- Подробно са разработени технологичните аспекти на сделките по сливанията и поглъщанията, като е представена важната роля на правната рамка на Европейския съюз. Изследвани са резултатите от прилагането на регламентите в Австрия и са илюстрирани с практиката на австрийски компании от участието на Единния пазар на ЕС. Тези резултати могат да се определят като *„систематизиране и допълване на съществуващо знание“*.
- Формулирани са оценки на сделките на сливания и поглъщания в Австрия на основата на емпирично изследване – разработката на авторова анкетна карта и апробирането ѝ сред австрийски фирми. На основата на обработени резултати със статистически софтуер са формулирани изводи и препоръки, които насочват към конкретно дефиниране на поставените цели, използване на силните страни на компаниите за постигане на синергия във функционирането на фирмата като следствие от осъществената операция. Тези резултати могат да се определят като *„систематизиране и допълване на съществуващо знание“*.

- Проучени са възможностите за положителни и отрицателни резултати от осъществяването на сливания и поглъщания, както за новата стопанска единица, така и за инвеститорите и акционерите. Представена е законовата регламентация в Австрия и формулирани оценки за насоките на прилагане на правна защита на интересите на всички участници. Тези резултати имат конкретен *научно-приложен характер*.

Така представените научно-приложни приноси са дело на докторантката и показват нейната теоретична подготовка и задълбоченост в интерпретирането на данни за сливанията и поглъщанията в съвременния бизнес, които са полезни за дейността на българските компании в ЕС.

Представените публикации съдържат съществени части от научните изследвания на докторантката, които са представени в дисертацията. Предвид актуалността на изследваните проблеми би било полезно апробирането на тезите на автора в авторитетни специализирани издания. Резултатите от статистическия анализ и научно-приложните изводи са предпоставка за практическо приложение на постиженията в дисертационния труд.

ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА

В автореферата на дисертационния труд, с обем от 46 страници, са разработени основните компоненти на подхода на докторантката към изследването – актуалност и значимост, обект и предмет на изследването, цели и задачи, авторски тези, методология на изследването, ограничения на изследването. Подробно е представена структурата и изводите от изследването като в изложението са включени основни резултати от обработените със статистически софтуер данни. Справката за приносите отразява вижданията на авторката за

постиженията в изследваната област, които са от значение за прилагане на сливания и поглъщания в съвременния бизнес. Включеният списък с публикации представят на резултатите от дисертационния труд в електронното списание на ВСУ „Черноризец Храбър“ и на международни конференции.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към рецензирания дисертационен труд нямам критични бележки, а по-скоро препоръки за бъдещи анализи и насочване към определени виждания.

На първо място, бих препоръчал докторантката да разшири наблюденията си върху практиката в други държави от ЕС.

На второ място, би било интересно да се съпостави практика на сливания и поглъщания в Европа с тази в други региони, например Азия.

Посочените критични бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд СЛИВАНИЯ И ПОГЛЪЩАНИЯ ВЪВ ФИРМЕНАТА ПРАКТИКА – АВСТРИЙСКИЯТ ОПИТ е посветен на важни аспекти на функционирането на съвременния международен бизнес и правната регламентация в ЕС. Разработката притежава необходимите научни и научно-приложни приноси, поради което препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Лора Стоянова Пейчева образователната и научната степен „доктор“ по професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

7.01.2023 г.

Рецензент:

Гр. Варна

/Проф. д-р Емил Панушев/